

Галина Ігорівна Грещук

д-р екон. наук, доц.

ORCID 0000-0001-5629-8828

e-mail: galyna0518@gmail.com,

Львівський національний університет природокористування

НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ СТАЛОГО ВИКОРИСТАННЯ ЗЕМЕЛЬ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПРИЗНАЧЕННЯ

Постановка проблеми. Стратегічним завданням аграрної реформи визнано трансформацію земельних відносин у сільськогосподарському виробництві. Тому реформування земельних відносин належить до найважливіших напрямів реалізації державної аграрної політики. І, у першу чергу, це стосується питань правового регулювання сталого використання земель сільськогосподарського призначення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню вирішення проблем державного регулювання використання земельних ресурсів, сучасного стану та аспектів раціонального й ефективного використання земель сільськогосподарського призначення присвячено праці таких учених, як С. Балюка, О. Будзак, І. Гаражи, О. Гнатковича, Л. Гнатишин, В. Данкевича, А. Діброви, Н. Добровольської, О. Дудзак, Д. Дущейко, В. Іванишина, Т. Євсюкова, О. Єрмакова, І. Замули, С. Кваші, П. Колодій, О. Комякова, А. Коробської, І. Кошкалди, І. Купріянич, О. Купчишиної, В. Липчук, М. Маліка, А. Мартина, В. Медведєва, Н. Попрозман, О. Прокопишин, Я. Пушака, О. Тихенко, О. Трегуб, А. Стельмашука, М. Федорова, О. Ходаківської, О. Чумаченка та інших.

Аналіз наукових джерел показує, що питання формування системи управління земельними ресурсами вивчали такі зарубіжні науковці, як Р. Еберлін, С. М. Івич, С. Кей, Ф.О. Лопес, М. Нойхл, Дж. Пеух, М. Ройч, Дж. Салуквадзе, Х. Томіч, Дж. Франко, М. Хартвігсен, Ф. Холст. У своїх дослідженнях вчені висвітлювали питання стимулювання та функціонування ринку земель в Європі.

Дослідниками визначено особливості зарубіжного досвіду регулювання використання земель сільськогосподарського призначення [1-3]; теоретичні та методологічні засади регулювання земельних відносин [4-8]; механізми сталого використання земель сільськогосподарського призначення [9-18]; обґрунтовано науково-методичні підходи до оцінювання впливу різних чинників на ефективність сільськогосподарського виробництва [19-24]; концептуальні засади створення різних організаційних структур в агропромисловому комплексі у контексті сталого розвитку національної економіки [25-27] тощо.

Ця стаття є продовженням наукових розробок з проблем правового регулювання використання земель сільськогосподарського призначення. У попередніх дослідженнях [28-33] розроблено пропозиції щодо правового регулювання контролю та юридичної відповідальності у сфері використання та охорони земель в Україні; створення належних умов функціонування землевпорядного механізму управління земельними ресурсами в сільському господарстві; обґрунтовано

напрями землевпорядного забезпечення сталого використання особливо цінних сільськогосподарських земель; запропоновано шляхи вдосконалення інструментів стимулювання сталого використання земель сільськогосподарського призначення тощо.

Актуальність і значущість пошуку сценаріїв подальшого розвитку ринку сільськогосподарських земель, удосконалення дієвих механізмів реалізації нормативно-правового регулювання сталого використання сільськогосподарських земель, наявність великої сукупності невирішених проблем у цій сфері визначили вибір тематики обраного дослідження.

Тому **метою статті** є надання пропозицій щодо вдосконалення нормативно-правового регулювання сталого використання земель сільськогосподарського призначення.

Виклад основного матеріалу дослідження. На даний момент державна політика України щодо забезпечення сталого розвитку землекористування, створення екологічно безпечних умов для провадження господарської діяльності в аграрному секторі реалізується на підставі основних положень Земельного кодексу; законів України «Про оренду землі», «Про землеустрій», «Про державний земельний кадастр», «Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень», «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо умов обігу земель сільськогосподарського призначення», «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення системи управління та дерегуляції у сфері земельних відносин», «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо продажу земельних ділянок та набуття права користування ними через електронні аукціони», «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо забезпечення збалансованості бюджетних надходжень» (передбачено ряд змін до регулювання податкового навантаження на сільськогосподарських виробників), «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо створення умов для забезпечення продовольчої безпеки в умовах воєнного стану»; Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Концепції Загальнодержавної цільової програми використання та охорони земель» тощо.

На основі аналізу й узагальнення законодавчих і нормативно-правових документів встановлено, що механізми обігу земель почали впроваджувати з 1 липня 2021 р. При цьому вони стосуються земель приватної власності. Заборона відчуження сільськогосподарських земель державної і комунальної власності залишилась. Мораторій на тимчасово окупованих територіях також продовжує діяти.

До 1 січня 2024 р. юридичні особи в Україні не матимуть можливості набути земельні ділянки, які перебувають у приватній власності та віднесені до земель для ведення товарного сільськогосподарського виробництва; земельні ділянки, виділені в натурі (на місцевості) власникам земельних часток (паїв) для ведення особистого селянського господарства, а також земельні частки (паї), крім випадків переходу до банків права власності на земельні ділянки як предмет застави, передачі земельних ділянок у спадщину, обміну (міни) земельної ділянки на іншу земельну ділянку з однаковою нормативною грошовою оцінкою або різниця між нормативними грошовими оцінками яких становить не більше 10% та відчуження земельних ділянок для суспільних потреб.

До суб'єктів, які можуть набувати право власності на земельні ділянки сільськогосподарського призначення, віднесено: громадян України; юридичні особи України, створені і зареєстровані за законодавством України, учасниками (акціонерами, членами) яких є лише громадяни України та/або держава, та/або територіальні громади; територіальні громади; державу.

Стосовно банківських установ запроваджено обмеження щодо умов і порядку набуття земель у власність: лише в порядку звернення стягнення на них як на предмет застави. При чому, такі земельні ділянки мають бути відчужені банками на земельних торгах протягом двох років з дня набуття права власності.

Набуття права власності на земельні ділянки сільськогосподарського призначення юридичними особами, створеними і зареєстрованими за законодавством України, учасниками (засновниками) або кінцевими бенефіціарними власниками яких є особи, що не є громадянами України, може здійснюватися з дня та за умови схвалення такого рішення на референдумі. При цьому, діюче законодавство містить перелік суб'єктів, яким заборонено набувати право власності на земельні ділянки сільськогосподарського призначення за будь-яких умов.

Запроваджено обмеження по площі земельних ділянок, які можуть перебувати у власності однієї особи. Передбачено переважне право придбання земельної ділянки. Відповідно до ст. 9 Закону України «Про оренду землі» таке право має орендар, який може мати у власності відповідну земельну ділянку. Водночас орендар може передати переважне право на придбання ділянки іншій особі, про що повинен письмово повідомити власника земельної ділянки. Визначено можливість конфіскації земельної ділянки (площі, що перевищує дозволений обсяг), набутої з порушенням встановленого порядку, умов щодо суб'єкта права власності або максимально допустимої площі земель. Конфіскована земельна ділянка підлягає продажу на торгах. Ціна проданої на земельних торгах земельної ділянки, за вирахуванням витрат, пов'язаних з її продажем, виплачується її колишньому власнику.

Слід наголосити, що врегульованою до 1 січня 2030 р. є ціна продажу земельних ділянок сільськогосподарського призначення, а також виділених у натурі (на місцевості) власникам земельних часток. Вона не може бути меншою за їх нормативну грошову оцінку.

Особливої актуальності питання раціонального використання земель сільськогосподарського призначення (для ведення товарного сільськогосподарського виробництва та забезпечення продовольчої безпеки)

набувають в умовах воєнного стану. На даний час має діяти відповідний правовий режим, впровадження якого передбачає спрощення набуття прав користування землею. Суть даного режиму полягає у такому:

1. Забезпечення сталості існуючих орендних земельних відносин у 2022 р. шляхом визнання поновленими на один рік без волевиявлення сторін відповідних договорів і без внесення відомостей про поновлення договору у Державному реєстрі речових прав на нерухоме майно договорів оренди, емфітевзису, суперфіцію, земельного сервітуту, строк користування земельними ділянками щодо яких закінчився після введення воєнного стану щодо земельних ділянок сільськогосподарського призначення.

2. Надання районним військовими адміністраціями права передавати в оренду для ведення товарного сільськогосподарського виробництва строком до одного року земельні ділянки сільськогосподарського призначення державної, комунальної власності, а також земельних ділянок, що залишилися у колективній власності колективного сільськогосподарського підприємства, сільськогосподарського кооперативу, сільськогосподарського акціонерного товариства, нерозподілених та невитребуваних земельних ділянок і земельних часток (паїв). При цьому розмір орендної плати не може перевищувати 8% нормативної грошової оцінки земельних ділянок, а для визначення розміру орендної плати застосовуватиметься середня нормативна грошова оцінка одиниці площі ріллі по області.

3. Встановлення жорстких обмежень щодо цільового використання земельних ділянок сільськогосподарського призначення орендарями, яким ділянки будуть надані районними військовими адміністраціями, в тому числі щодо зміни складу угідь, передачі ділянок в суборенду, будівництва, зміни цільового призначення земельної ділянки тощо.

4. Забезпечення гранично швидкої передачі у користування районними військовими адміністраціями земельних ділянок завдяки укладенню договорів оренди землі лише в електронній формі та здійснення передачі в оренду земельних ділянок без проведення земельних торгів на визначених законом умовах. Такий однорічний договір оренди землі не можна буде поновлювати, укласти на новий строк і він припинятиметься у термін, на який він був укладений.

5. В умовах обмеженого функціонування та/або недоступності Державного земельного кадастру та Державного реєстру речових прав на нерухоме майно створюються правові передумови для формування земельних ділянок з метою передачі її в оренду військовими адміністраціями без внесення відомостей про них до Державного земельного кадастру та без приєднання їй кадастрового номеру на підставі технічної документації із землеустрою щодо інвентаризації земель, що буде додатком до договору оренди землі. Право оренди земельної ділянки, переданої в оренду військовою адміністрацією, не підлягатиме державній реєстрації. Договори оренди землі, що укладені військовою адміністрацією, реєструватимуться цією ж адміністрацією у Книзі реєстрації договорів оренди, що ведеться у паперовій та електронній формі, а примірник договору оренди землі передаватиметься електронною поштою сільській, селищній, міській раді, на території якої розташована земельна ділянка, а також

центральному органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері земельних відносин.

6. Створюються правовий механізм для тимчасової передачі військовими адміністраціями в оренду на один рік земельних ділянок сільськогосподарського призначення, які перебувають у постійному користуванні державних та комунальних підприємств, установ, організацій, і на яких відсутні посіви сільськогосподарських культур. Така передача здійснюється за письмовим погодженням керівника відповідного державного, комунального підприємства, установи, організації, при чому право постійного користування земельними ділянками не припиняється.

7. З метою уникнення зловживань на час воєнного періоду забороняються: безоплатна передача земель державної, комунальної власності у приватну власність; формування земельних ділянок (крім тих, що передаються в оренду військовими адміністраціями); земельні торги щодо прав оренди, емфітевзису, суперфіцію щодо земельних ділянок державної, комунальної власності сільськогосподарського призначення. При цьому земельні ділянки державної, комунальної власності сільськогосподарського призначення, права оренди, емфітевзису щодо яких були виставлені на земельні торги, але переможець у яких не визначений, підлягають передачі в оренду військовими адміністраціями.

8. Земельні торги щодо набуття права оренди земельних ділянок сільськогосподарського призначення державної, комунальної власності, які не є завершеними, вважатимуться скасованими. Оголошення нових земельних торгів щодо набуття права оренди, емфітевзису щодо земельних ділянок сільськогосподарського призначення державної, комунальної власності забороняється.

9. Для попередження негативних наслідків змін у забезпеченні аграрного сектору економіки трудовими ресурсами, зокрема, внаслідок мобілізації, внутрішнього переміщення громадян України та їх виїзду за кордон тощо, передбачається надати можливість користувачам земель сільськогосподарського призначення тимчасово строком до одного року передавати свої права землекористування іншим аграрним виробникам, які забезпечені необхідними матеріально-технічними, фінансовими та трудовими ресурсами. В умовах недоступності Державного реєстру речових прав на нерухоме майно, пропонується визначити, що передача прав землекористування не потребує реєстрації у Державному реєстрі речових прав на нерухоме майно. Районним військовим адміністраціям передбачається надати повноваження щодо здійснення реєстрації договорів про передачу прав землекористування шляхом ведення відповідних реєстраційних книг.

Виходячи з вищевикладеного можна дійти таких **висновків**. Сучасні умови господарювання у вітчизняному агропромисловому комплексі вимагають створення належних законодавчих і нормативно-правових засад для забезпечення продовольчої безпеки. Це, у свою чергу, потребує вдосконалення механізмів правового регулювання сталого використання земель сільськогосподарського призначення з урахуванням специфіки воєнного часу.

У результаті дослідження виявлено, що для дієвого правового забезпечення сталого використання земель сільськогосподарського призначення необхідно:

– забезпечити сталість існуючих відносин землекористування на основі визнання поновленими на один рік без волевиявлення сторін відповідних договорів і без внесення відомостей про поновлення договору у Державному реєстрі речових прав на нерухоме майно договорів оренди, емфітевзису, суперфіцію, земельного сервітуту, строк користування земельними ділянками щодо яких закінчився після введення воєнного стану щодо земельних ділянок сільськогосподарського призначення;

– обмежити до одного року строк, на який в умовах воєнного стану можуть передаватися в оренду земельні ділянки сільськогосподарського призначення державної, комунальної власності, а також земельні ділянки, що залишилися у колективній власності колективного сільськогосподарського підприємства, сільськогосподарського кооперативу, сільськогосподарського акціонерного товариства, нерозподілені та невитребувані земельні ділянки;

– визначити розмір орендної плати за користування такими земельними ділянками, який не може перевищувати 8% нормативної грошової оцінки земельних ділянок;

– визначити розмір орендної плати як середню нормативну грошову оцінку одиниці площі ріллі по області;

– встановити жорсткі обмеження щодо цільового використання земельних ділянок сільськогосподарського призначення орендарями;

– забезпечити максимально швидку передачу у користування земельних ділянок завдяки укладенню договорів оренди землі лише в електронній формі та здійснення передачі в оренду земельних ділянок без проведення земельних торгів на визначених законом умовах;

– створювати правові передумови для формування земельних ділянок з метою передачі їх в оренду без внесення відомостей про них до Державного земельного кадастру та без присвоєння їй кадастрового номеру на підставі технічної документації із землеустрою щодо інвентаризації земель, що буде додатком до договору оренди землі;

– заборонити безоплатну передачу земель державної, комунальної власності у приватну власність; формування земельних ділянок сільськогосподарського призначення (крім тих, що передаються в оренду для ведення товарного сільськогосподарського виробництва); земельні торги щодо прав оренди, емфітевзису, суперфіцію щодо земельних ділянок державної, комунальної власності сільськогосподарського призначення;

– скасувати земельні торги щодо набуття права оренди земельних ділянок сільськогосподарського призначення державної, комунальної власності, які не є завершеними;

– надати можливість користувачам земель сільськогосподарського призначення тимчасово строком до одного року передавати свої права землекористування іншим аграрним виробникам, які забезпечені необхідними матеріально-технічними, фінансовими та трудовими ресурсами для попередження негативних наслідків змін у забезпеченні аграрного сектору економіки трудовими ресурсами;

– визначити, що в умовах недоступності Державного реєстру речових прав на нерухоме майно, пере-

дача прав землекористування не потребує реєстрації у Державному реєстрі речових прав на нерухоме майно.

Все це дозволить забезпечити стаке використання земель сільськогосподарського призначення.

Перспективи подальших досліджень полягають у науково-методичному обґрунтуванні та розробленні правового режиму регулювання сталого використання земель сільськогосподарського призначення в умовах повоєнного відновлення національної економіки України.

Список використаних джерел

1. Кошель А. О. Міжнародний досвід оцінки та оподаткування земель сільськогосподарського призначення. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2015. № 6. С. 588-590.
2. Зінчук Т. О., Данкевич В. Є. Європейський досвід формування ринку сільськогосподарських земель. *Економіка АПК*. 2016. № 12. С. 84-92.
3. Левек Р., Ходаківська О., Юрченко І. Моделі регулювання ринкового обігу земель сільськогосподарського призначення в країнах Європейського Союзу. *Економіка АПК*. 2017. № 17. С. 5-13.
4. Бойко Л. М. Наукові засади організаційного регулювання земельних відносин у сільському господарстві. *Економіка АПК*. 2011. № 2. С. 13-18.
5. Гнаткович О. Д. Державна політика у сфері регулювання економічних земельних відносин. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2015. № 4. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Duur_2015_4_4.
6. Ковалів О.І. Теоретично-методологічні засади звершення земельної реформи в Україні як нова парадигма. *WSPÓLPRACA EUROPEJSKA NR*. 2016. № 3 (10). P. 35-47.
7. Іванишин В. В., Дудзяк О. А. Вплив земельної реформи на розвиток сільських територій. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2018. № 10(209). С. 76-81.
8. Lychuk V., Hnatyshyn L., Prokopyshyn O. Improvement of the mechanisms land use of farming enterprises in Ukraine. *Management, Economic Engineering in Agriculture and Rural Development*. 2019. Vol. 19. No. 3. P. 379-386.
9. Головіна О. Л. Організаційно-правове забезпечення раціонального використання земель сільськогосподарського призначення. *Агросвіт*. 2012. № 14. С. 54-59.
10. Гронська М. В. Раціональне використання земель сільськогосподарського призначення через призму організаційно-правового забезпечення. *Вісник Харківського національного технічного університету сільського господарства імені Петра Василенка*. 2014. Вип. 149. С. 128-136.
11. Жулканич О. М., Жулканич Н. О. Моніторинг земель сільськогосподарського призначення в системі аграрного природокористування. *Науковий вісник Ужгородського університету*. 2014. Вип. 2 (43). С. 74-77.
12. Збаржевецька Л. Д., Вдовиченко Л. В. Ефективне використання сільськогосподарських угідь в умовах реалізації земельної реформи. *Збірник наукових праць Кіровоградського національного технічного університету. Техніка в сільськогосподарському виробництві, галузеве машинобудування, автоматизація*. 2014. Вип. 27. С. 208-215.
13. Бутенко Є. В., Бавровська Н. М. Еколого-економічне забезпечення раціонального використання земельних ресурсів (регіональний рівень). Київ: МПБП «Гордон», 2015. 215 с.
14. Економічні, екологічні та соціальні аспекти використання земельних ресурсів в Україні: колективна монографія / за ред. д-ра екон. наук, професора, чл.-кор. НААН О. В. Ульянченка; Харк. нац. аграр. ун-т. Харків: Смугаста тип., 2015. 320 с.
15. Орел С. А. Стан та основні проблеми використання земель сільськогосподарського призначення в Україні. *Інвестиції: практика та досвід*. 2016. № 9. С. 62-66.
16. Данкевич В. Є. Теоретико-методологічні основи раціонального використання земельних ресурсів. *International journal of innovative technologies in economy*. 2017. № 1 (7). С. 24-30.
17. Коробська А. О. Проблеми становлення ринкового обігу земель сільськогосподарського призначення в Україні. *Економіка АПК*. 2019. № 4. С. 106-115. DOI: <https://doi.org/10.32317/2221-1055.201904106>.
18. Попрозман Н. В., Коробська А. О. Використання земельних ресурсів сільськогосподарського призначення за різних форм господарювання. *Ефективна економіка*. 2018. № 6. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=6385>.
19. Пушак Я. Я. Розвиток вітчизняного АПК як інструмент формування продовольчої безпеки держави. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. Сер.: *Менеджмент та підприємництво в Україні*. 2011. № 720. С. 395-400.
20. Гарашенко Т. В. Еколого-економічна оцінка впливу агроландшафтної організації території на ефективність сільськогосподарського виробництва. *Збалансоване природокористування*. 2013. № 4. С. 26-30.
21. Вдовенко Н. М. Вплив сучасних трансформаційних процесів на фінансову підтримку виробників сільськогосподарської продукції. *Науковий вісник Ужгородського університету*. Сер.: *Економіка*. 2015. Вип. 1 (1). С. 119-123.
22. Кошкालда І. В., Трегуб О. М. Концептуальні засади гармонізації галузевої структури сільськогосподарських підприємств. *Економіка АПК*. 2017. № 3. С. 37-44.
23. Kalashnikova T., Koshkalda I., Trehub O. Mathematical methods of data processing in formation and evaluation of sectoral structure in agricultural enterprises. *Global Journal of Environmental Science and Management*. 2019. Vol. 5. P. 87-95. DOI: <https://doi.org/10.22034/gjesm.2019.05.SI.10>.
24. Danko Y., Koshkalda I., Trihub O., Halynska A., Kolodnenko N. Harmony of the sectoral structure of agrarian enterprises of Ukraine: methodological approach to assessment. *Test: Engineering & Management*. 2020. Vol. 83. P. 14833-14840.
25. Дудзяк О. А., Гуменюк І. І. Вплив агрохолдингів на розвиток сільських територій. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2019. № 2. С. 100-105.
26. Прокопишин О., Пушак Г., Трушкіна Н. Організаційно-економічний механізм управління розвитком кластерних структур в агропромисловому комплексі економічних районів України. *Věda a perspektivy*. 2021. № 7(7). Str. 175-188. DOI: [https://doi.org/10.52058/2695-1592-2021-7\(7\)-175-188](https://doi.org/10.52058/2695-1592-2021-7(7)-175-188).
27. Кошкालда І. В., Прокопишин О. С., Трушкіна Н. В. Концептуальні засади створення інноваційних агрокластерів в умовах сталого розвитку національної економіки. *Науковий вісник Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу*. Сер.: *Економіка та управління в нафтовій і газовій промисловості*. 2022. № 1(25). С. 74-88. DOI: [https://doi.org/10.31471/2409-0948-2022-1\(25\)-74-88](https://doi.org/10.31471/2409-0948-2022-1(25)-74-88).

28. Грещук Г. І. Сутність землеустрою та землепорядкування: концептуальний підхід. *Агросвіт*. 2016. № 23. С. 24-27.

29. Грещук Г. І. Світовий досвід функціонування землепорядного механізму сталого використання сільськогосподарських земель. *Збалансоване природо-користування*. 2017. № 1. С. 99-104.

30. Грещук Г. Землепорядний механізм управління земельними ресурсами в сільському господарстві. *Економічний дискурс*. 2017. № 3. С. 101-108.

31. Atamaniuk O., Hreshchuk H. Organizational and economic mechanism of the sustainable use stimulation of agricultural appointment land. *Землеустрій, кадастр і моніторинг земель*. 2017. № 4. С. 37-45.

32. Грещук Г. І. Теоретико-методологічні засади землепорядного забезпечення сталого використання земель сільськогосподарського призначення. *Збалансоване природокористування*. 2018. № 4. С. 112-120.

33. Rudanetskaya O., Greshchuk G. Environmental audit as an element of the legal mechanism for preparing and making environmentally sound decisions. *Publicație științifico-practică «LEGEA ȘI VIAȚA»*. 2020. No. 3 (339). P. 61-65.

References

1. Koshel, A. O. (2015). Mizhnarodnyi dosvid otsinky ta opodatkuvannya zemel silskohospodarskoho pryznachennia [International experience of assessment and taxation of agricultural land]. *Hlobalni ta natsionalni problemy ekonomiky – Global and national economic problems*, 6, pp. 588-590 [in Ukrainian].

2. Zinchuk, T. O., Dankevych, V. Ye. (2016). Yevropeiskiy dosvid formuvannya rynku silskohospodarskykh zemel [European experience in the formation of the agricultural land market]. *Ekonomika APK – Economy of agro-industrial complex*, 12, pp. 84-92 [in Ukrainian].

3. Levek, R., Khodakivska, O., Yurchenko, I. (2017). Modeli rehuliuвання rynkovoho obihu zemel silskohospodarskoho pryznachennia v krainakh Yevropeiskoho Soiuzu [Models of regulation of market circulation of agricultural lands in the countries of the European Union]. *Ekonomika APK – Economy of agro-industrial complex*, 17, pp. 5-13 [in Ukrainian].

4. Boiko, L. M. (2011). Naukovi zasady orhanizatsiynoho rehuliuвання zemelnykh vidnosyn u silskomu hospodarstvi [Scientific principles of organizational regulation of land relations in agriculture]. *Ekonomika APK – Economy of agro-industrial complex*, 2, pp. 13-18 [in Ukrainian].

5. Hnatkovych, O. D. (2015). Derzhavna polityka u sferi rehuliuвання ekonomichnykh zemelnykh vidnosyn [State policy in the sphere of regulation of economic land relations.]. *Derzhavne upravlinnia: udoskonalennia ta rozvytok – Public administration: improvement and development*, 4. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/Duur_2015_4_4 [in Ukrainian].

6. Kovaliv, O. I. (2016). Teoretychno-metodolohichni zasady zvershennia zemelnoi reformy v Ukraini yak nova paradyhma [Theoretical and methodological foundations of land reform in Ukraine as a new paradigm]. *WSPYŁPRACA EUROPEJSKA NR*, 3 (10), pp. 35-47 [in Ukrainian].

7. Ivanyshyn, V. V., Dudziak, O. A. (2018). Vplyv zemelnoi reformy na rozvytok silskykh terytorii [The impact of land reform on the development of rural areas]. *Formuvannya rynkovykh vidnosyn v Ukraini – Formation of market relations in Ukraine*, 10(209), pp. 76-81 [in Ukrainian].

8. Lypchuk, V., Hnatyshyn, L., Prokopyshyn, O. (2019). Improvement of the mechanisms land use of farm-

ing enterprises in Ukraine. *Management, Economic Engineering in Agriculture and Rural Development*, Vol. 19, No. 3, pp. 379-386.

9. Holovina, O. L. (2012). Orhanizatsiyno-pravove zabezpechennia ratsionalnogo vykorystannia zemel silskohospodarskoho pryznachennia [Organizational and legal provision of rational use of agricultural lands]. *Ahrosvit*, 14, pp. 54-59 [in Ukrainian].

10. Hronska, M. V. (2014). Ratsionalne vykorystannia zemel silskohospodarskoho pryznachennia cherez pryzmu orhanizatsiyno-pravovoho zabezpechennia [Rational use of agricultural lands through the prism of organizational and legal support]. *Visnyk Kharkivskoho natsionalnogo tekhnichnogo universytetu silskoho hospodarstva imeni Petra Vasylenka – Bulletin of the Petro Vasylenko Kharkiv National Technical University of Agriculture*, Issue 149, pp. 128-136 [in Ukrainian].

11. Zhulkanych, O. M., Zhulkanych, N. O. (2014). Monitorynh zemel silskohospodarskoho pryznachennia v systemi ahrarnoho pryrodokorystuvannya [Monitoring of agricultural lands in the system of agrarian nature management]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho universytetu – Scientific Bulletin of Uzhhorod University*, Issue 2 (43), pp. 74-77 [in Ukrainian].

12. Zbarzhevetska, L. D., Vdovychenko, L. V. (2014). Efektyvne vykorystannia silskohospodarskykh uhid v umovakh realizatsii zemelnoi reformy [Effective use of agricultural land under the conditions of land reform implementation]. *Tekhnika v silskohospodarskomu vyrobnytstvi, haluzeve mashynobuduvannya, avtomatyzatsiia – Machinery in agricultural production, industrial engineering, automation*, Issue 27, pp. 208-215 [in Ukrainian].

13. Butenko, Ye. V., Bavrovska, N. M. (2015). Ekoloho-ekonomichne zabezpechennia ratsionalnogo vykorystannia zemelnykh resursiv (rehionalnyi riven) [Ecological and economic provision of rational use of land resources (regional level)]. Kyiv, MPBP «Hordon». 215 p. [in Ukrainian].

14. Ulianchenko, O. V. (Ed.). (2015). Ekonomichni, ekolohichni ta sotsialni aspekty vykorystannia zemelnykh resursiv v Ukraini [Economic, ecological and social aspects of the use of land resources in Ukraine]. Kharkiv, Smuhasta typohrafiya. 320 p. [in Ukrainian].

15. Orel, S. A. (2016). Stan ta osnovni problemy vykorystannia zemel silskohospodarskoho pryznachennia v Ukraini [Status and main problems of agricultural land use in Ukraine]. *Investytsii: praktyka ta dosvid – Investments: practice and experience*, 9, pp. 62-66 [in Ukrainian].

16. Dankevych, V. Ye. (2017). Teoretyko-metodolohichni osnovy ratsionalnogo vykorystannia zemelnykh resursiv [Theoretical and methodological foundations of the rational use of land resources]. *International journal of innovative technologies in economy*, 1 (7), pp. 24-30 [in Ukrainian].

17. Korobska, A. O. (2019). Problemy stanovlennia rynkovoho obihu zemel silskohospodarskoho pryznachennia v Ukraini [Problems of formation of market circulation of agricultural lands in Ukraine]. *Ekonomika APK – Economy of agro-industrial complex*, 4, pp. 106-115. DOI: <https://doi.org/10.32317/2221-1055.201904106> [in Ukrainian].

18. Poprozman, N. V., Korobska, A. O. (2018). Vykorystannia zemelnykh resursiv silskohospodarskoho pryznachennia za riznykh form hospodariuvannya [Use of land resources of agricultural purposes by various forms of entrepreneurship]. *Efektivna ekonomika*, 6. Retrieved from <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6385> [in Ukrainian].

19. Pushak, Ya. Ya. (2011). Rozvytok vitchyznianoho APK yak instrument formuvannya prodovolchoi bezpeky derzhavy [The development of the domestic agricultural industry as a tool for the formation of the food security of the state]. *Visnyk Natsionalnoho universytetu «Lvivska politekhnika»*. Ser.: *Menedzhment ta pidpriemnytstvo v Ukraini – Bulletin of the Lviv Polytechnic National University*. Ser.: *Management and entrepreneurship in Ukraine*, 720, pp. 395-400 [in Ukrainian].
20. Harashchenko, T. V. (2013). Ekolohe-ekonomichna otsinka vplyvu ahrolandshaftnoi orhanizatsii terytorii na efektyvnist silskohospodarskoho vyrobnytstva [Environmental and economic assessment of the influence of the agro-landscape organization of the territory on the efficiency of agricultural production]. *Zbalansovane pryrodokorystuvannya – Balanced nature management*, 4, pp. 26-30 [in Ukrainian].
21. Vdovenko, N. M. (2015). Vplyv suchasnykh transformatsiinykh protsesiv na finansovu pidtrymku vyrobnykiv silskohospodarskoi produktsii [The influence of modern transformational processes on financial support of producers of agricultural products]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho universytetu*. Ser.: *Ekonomika – Scientific Bulletin of Uzhhorod University*. Ser.: *Economy*, Issue 1(1), pp. 119-123 [in Ukrainian].
22. Koshkalda, I. V., Trehub, O. M. (2017). Kontseptualni zasady harmonizatsii haluzevoi struktury silskohospodarskykh pidpriemstv [Conceptual principles of harmonization of the sectoral structure of agricultural enterprises]. *Ekonomika APK – Economy of agro-industrial complex*, 3, pp. 37-44 [in Ukrainian].
23. Kalashnikova, T., Koshkalda, I., Trehub, O. (2019). Mathematical methods of data processing in formation and evaluation of sectoral structure in agricultural enterprises. *Global Journal of Environmental Science and Management*, Vol. 5, pp. 87-95. DOI: <https://doi.org/10.22034/gjesm.2019.05.SI.10>.
24. Danko, Y., Koshkalda, I., Trihub, O., Halynska, A., Kolodnenko, N. (2020). Harmony of the sectoral structure of agrarian enterprises of Ukraine: methodological approach to assessment. *Test: Engineering & Management*, Vol. 83, pp. 14833-14840.
25. Dudziak, O. A., Humeniuk, I. I. (2019). Vplyv ahrokhodyniv na rozvytok silskykh terytorii [The influence of agricultural holdings on the development of rural areas]. *Formuvannya rynkovykh vidnosyn v Ukraini – Formation of market relations in Ukraine*, 2, pp. 100-105 [in Ukrainian].
26. Prokopyshyn, O., Pushak, H., Trushkina, N. (2021). Orhanizatsiino-ekonomichniy mekhanizm upravlinnia rozvytkom klasternykh struktur v ahropromyslovomu kompleksu ekonomichnykh raioniv Ukrainy [Organizational and economic mechanism of managing the development of cluster structures in the agro-industrial complex of economic regions of Ukraine]. *Věda a perspektivy*, 7(7), pp. 175-188. DOI: [https://doi.org/10.52058/2695-1592-2021-7\(7\)-175-188](https://doi.org/10.52058/2695-1592-2021-7(7)-175-188) [in Ukrainian].
27. Koshkalda, I. V., Prokopyshyn, O. S., Trushkina, N. V. (2022). Kontseptualni zasady stvorennia innovatsiinykh ahroklasteriv v umovakh staloho rozvytku natsionalnoi ekonomiky [Conceptual principles of creation of innovative agroclusters in conditions of sustainable development of the national economy]. *Naukovyi visnyk Ivano-Frankivskoho natsionalnoho tekhnichnoho universytetu nafty i hazu*. Ser.: *Ekonomika ta upravlinnia v naftovii i hazovii promyslovosti – Scientific Bulletin of the Ivano-Frankivsk National Technical University of Oil and Gas*. Ser.: *Economics and Management in the Oil and Gas Industry*, 1(25), pp. 74-88. DOI: [https://doi.org/10.31471/2409-0948-2022-1\(25\)-74-88](https://doi.org/10.31471/2409-0948-2022-1(25)-74-88) [in Ukrainian].
28. Hreshchuk, H. I. (2016). Sutnist zemleustroi ta zemlevporiadkuvannya: kontseptualnyi pidkhid [The essence of land management and land management: a conceptual approach]. *Ahrosvit*, 23, pp. 24-27 [in Ukrainian].
29. Hreshchuk, H. I. (2017). Svitovyi dosvid funktsionuvannya zemlevporiadnoho mekhanizmu staloho vykorystannia silskohospodarskykh zemel [World experience of the functioning of the land management mechanism for the sustainable use of agricultural land]. *Zbalansovane pryrodokorystuvannya – Balanced nature management*, 1, pp. 99-104 [in Ukrainian].
30. Hreshchuk, H. (2017). Zemlevporiadnyi mekhanizm upravlinnia zemelnymy resursamy v silskomu hospodarstvi [Land management mechanism of land resources management in agriculture]. *Ekonomichnyi dyskurs – Economic discourse*, 3, pp. 101-108 [in Ukrainian].
31. Atamaniuk, O., Hreshchuk, H. (2017). Organizational and economic mechanism on the sustainable use stimulation of agricultural appointment land. *Zemleustrii, kadastr i monitoryng zemel – Land management, cadastre and land monitoring*, 4, pp. 37-45.
32. Hreshchuk, H. I. (2018). Teoretyko-metodolohichni zasady zemlevporiadnoho zabezpechennia staloho vykorystannia zemel silskohospodarskoho pryznachennia [Theoretical and methodological principles of land management ensuring the sustainable use of agricultural land]. *Zbalansovane pryrodokorystuvannya – Balanced nature management*, 4, pp. 112-120 [in Ukrainian].
33. Rudanetskaya, O., Greshchuk, G. (2020). Environmental audit as an element of the legal mechanism for preparing and making environmentally sound decisions. *Publicație științifico-practică «LEGEA ȘI VIAȚA»*, No. 3 (339), pp. 61-65.

Стаття надійшла до редакції 16.05.2022

Формат цитування:

Грещук Г. І. Нормативно-правове регулювання сталого використання земель сільськогосподарського призначення. *Вісник економічної науки України*. 2022. № 1 (42). С. 26-31. DOI: [https://doi.org/10.37405/1729-7206.2022.1\(42\).26-31](https://doi.org/10.37405/1729-7206.2022.1(42).26-31)

Hreshchuk, H. I. (2022). Normative and Legal Regulation of Sustainable Use of Agricultural Lands. *Visnyk ekonomichnoi nauky Ukrainy*, 1 (42), pp. 26-31. DOI: [https://doi.org/10.37405/1729-7206.2022.1\(42\).26-31](https://doi.org/10.37405/1729-7206.2022.1(42).26-31)